Vlaams Parlement

stuk **861** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 16 september 2011 (2010-2011)

Voorstel van resolutie

van de heer Dirk Van Mechelen, de dames Vera Van der Borght, Marleen Vanderpoorten en Irina De Knop en de heer Peter Gysbrechts

betreffende een integrale en betere aanpak om de combinatie tussen school en (tiener)zwangerschap of de zorg voor een kind mogelijk te maken

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Kathleen Deckx

verzendcode: OND

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:
de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Stukken in het dossier:
861 (2010-2011) – Nr. 1: Verslag over hoorzitting
– Nr. 2: Amendementen

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen besprak op 28 april en 5 mei 2011 het voorstel van decreet betreffende een integrale en betere aanpak om de combinatie tussen school en (tiener)zwangerschap of de zorg voor een kind mogelijk te maken.

1. Toelichting

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* merkt op dat Vlaanderen bekend staat om de kwaliteit van zijn kennis en onderwijs. Toch verlaten te veel leerlingen het middelbaar onderwijs zonder diploma. Een structurele oplossing daarvoor is noodzakelijk. Het probleem heeft wellicht vele oorzaken. Voor elk van deze oorzaken moet een aangepaste oplossing worden gevonden.

Een van de oorzaken van schooluitval is de moeilijke combinatie tussen school en de zorg voor een pasgeboren kind. Uit het antwoord op een aantal parlementaire vragen blijkt dat er effectief een probleem is binnen de huidige regelgeving. Op dit ogenblik wordt er op Europees niveau gedebatteerd over de uitbreiding van de verplichte termijn van het zwangerschapsverlof, maar voor schoolplichtige jongeren wordt er geen enkele regeling getroffen. Er zijn niet eens cijfers beschikbaar over het aantal leerplichtige jongeren dat tijdens hun schoolplicht moeder of vader worden. Uit de opgevraagde gegevens blijkt dat er vooral ingezet wordt op de preventie van tienerzwangerschappen. Uiteraard is preventie heel belangrijk. De CLB's (Centrum voor Leerlingenbegeleiding) en het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen verrichten goed werk. Er is echter meer nodig.

Uit de cijfers over zwangerschappen van jongeren tussen tien en negentien jaar oud blijkt dat het niet gaat om een marginaal probleem. Alleen al in 2009 waren er in Vlaanderen 1321 zwangerschappen in die leeftijdscategorie. De cijfers hebben alleen betrekking op meisjes. Het is niet bekend hoeveel leerplichtige jongens de school met het prille vaderschap combineren.

De federale overheid is bevoegd voor bepaalde aspecten van deze kwestie. Dat mag Vlaanderen er echter niet van weerhouden om oplossingen te bieden waar dat kan. Zo zijn er oplossingen uitgewerkt voor jongeren die topsport willen combineren met school. Het gaat onder meer om gerechtvaardigde afwezigheid in bepaalde periodes en om het spreiden van de examens. Scholen zijn goed geplaatst om te helpen zoeken naar een oplossing op maat. Sommige scholen besteden daar dan ook veel aandacht aan, maar sommige zwangere tienermeisjes zitten op een school waar nu eenmaal geen aandacht is voor dit probleem. Daarom is er behoefte aan een duidelijk structureel kader en aan een gedragen visie die de basis kan vormen voor een oplossing in de praktijk.

Op sommige plaatsen heeft men het signaal al begrepen. Als achttienjarige eerstejaarsstudente was zijzelf in 1973 ook zwanger. Ze heeft toen veel hulp gekregen van de Universiteit Gent die beschikte over een home voor gehuwde studenten en over een kinderdagverblijf voor kindjes van gehuwde studenten. In het hoger onderwijs had men hiervoor toen al aandacht. Ze meent dat de maatschappij intussen voldoende geëvolueerd is om dit ook in het leerplichtonderwijs te doen.

Daarom vragen de indieners aan de Vlaamse Regering dat er gepaste initiatieven zouden worden genomen in de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn om, eventueel in overleg met de betrokken federale overheid en naar analogie met bestaande systemen zoals de topsportregeling, de combinatie zwangerschap en zorg voor een klein kind in het middelbaar onderwijs te bevorderen. De indieners vragen ook dat de Vlaamse Regering werk zou maken van een structurele en integrale aanpak van de problematiek die de verantwoordelijkheid van de individuele scholen overstijgt en die zorgt voor een duidelijk kader dat zorgt voor voldoende begeleiding om te werken aan een oplossing ten gronde.

2. Bespreking

De heer *Wim Wienen* zegt dat Vlaams Belang dit voorstel van resolutie zeer genegen is. Zijn partij is immers tegenstander van abortus. De beslissing om het kind te houden vergt bij een tienerzwangerschap heel wat moed. Het kan niet de bedoeling zijn dat deze meisjes en jongens door de zorg voor hun jonge kind ook nog eens hun kansen in het onderwijs verspelen. De tienermoeders en -vaders verdienen enige ondersteuning zodat hun toekomst niet bijkomend gehypothekeerd wordt.

Het aantal tienerzwangerschappen ligt vrij hoog. In 2009 zouden er in Vlaanderen 1321 zwangerschappen zijn geweest in de leeftijdscategorie van tien tot negentien jaar. De indieners van het voorstel van resolutie stellen dat er in het middelbaar onderwijs bijna uitsluitend aandacht wordt besteed aan de preventie van ongewenste zwangerschap. De heer Wienen meent dat die preventie op dit ogenblik duidelijk onvoldoende werkt. Het blijft belangrijk om het aantal tienerzwangerschappen zoveel mogelijk te beperken. Een kind opvoeden is een ingrijpende gebeurtenis in een jong tienerleven. Daarom moet er volgens hem nog meer aandacht worden besteed aan preventie. Hij meent ook dat tienerzwangerschappen niet bevorderlijk zijn voor het opbouwen van een stabiele relatie. Hij veronderstelt dat de koppels die op zeer jonge leeftijd een kind krijgen, vaak niet voor de rest van hun leven bij elkaar blijven. Daarom heeft zijn fractie in die zin een amendement ingediend bij het voorstel van resolutie (*Parl. St.* Vl. Parl. 2010-11, nr. 861/2).

Mevrouw *Vera Celis* beaamt dat het gaat om een relevante problematiek. Op de opmerkingen van de heer Wienen antwoordt ze dat het onderwijs al heel wat aandacht besteedt aan de preventie van tienerzwangerschappen. De eindtermen van het vak biologie bepalen bijvoorbeeld dat er in elk hoofdstuk dat te maken heeft met de voortplanting een toevoeging gebeurt rond seksualiteit en seksueel overdraagbare aandoeningen.

De school zet ook in op de begeleiding van zwangere tienermeisjes. Er is trouwens nog een heel verschil tussen een zwangere achttienjarige in het hoger onderwijs en een zwangere veertienjarige in het beroepsonderwijs of in het deeltijds onderwijs. De scholen en de CLB's maken veel werk van de noodzakelijke ondersteuning. Ze denkt ook dat deze situatie niet kan worden vergeleken met de combinatie van school en topsport. De regelingen die daarvoor worden getroffen zijn beperkt in de tijd. De zorg voor een kind is echter blijvend. Ze is het ermee eens dat er voldoende aandacht moet zijn voor deze problematiek. Dat betekent echter nog niet dat er ook een resolutie nodig is die aanstuurt op een aanpassing van de bestaande regelgeving.

Mevrouw *Kathleen Helsen* deelt mee dat haar fractie zich aansluit bij verschillende elementen in de tussenkomst van mevrouw Celis. De scholen en de CLB's besteden veel aandacht aan de preventie van tienerzwangerschappen. Dat gebeurt niet alleen in het vak biologie, maar ook in de vakoverschrijdende eindtermen, onder meer rond relatievorming. Zwangere tienermeisjes worden sterk begeleid vanuit de school. Men zoekt naar mogelijkheden om de leerling zo lang mogelijk te laten functioneren op school. Men zoekt naar oplossingen voor de problemen die zich voordoen. Een persoonlijke begeleiding in het kader van de POS (problematische opvoedingssituatie) is mogelijk. Sommige jonge meisjes kiezen tijdens de zwangerschap, en soms ook daarna, voor het systeem van leren en werken. Het onderdeel werk vervangen ze dan door de zorg voor hun baby. Het is belangrijk dat deze jonge moeders hun kansen op onderwijs behouden. Volgens CD&V zijn die kansen het grootst indien ze in de mate van het mogelijke hetzelfde onderwijstraject blijven volgen als de andere leerlingen. De scholen besteden hieraan nu al de nodige aandacht. Er is geen apart kader nodig om met deze problematiek om te gaan.

Mevrouw *Fatma Pehlivan* denkt dat deze problematiek niet kan worden opgelost met een resolutie. Op dit ogenblik wordt er in het secundair onderwijs al veel werk gemaakt van preventie van tienerzwangerschappen. De scholen en de CLB's zijn bevoegd om dieper in

te gaan op individuele begeleiding. Haar fractie is niet gekant tegen een integrale aanpak. Men zou bijvoorbeeld een opvolgingsgroep kunnen oprichten vanuit Onderwijs en Welzijn. Ze is het eens met mevrouw Celis dat het hier gaat om een heel andere context dan bij het topsportstatuut. Daarom zal haar fractie het voorstel van resolutie niet steunen.

– *Replieken*

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* is het niet eens met de opmerkingen van de vorige sprekers. Ze is niet gelukkig met het amendement van Vlaams Belang. Het voorstel van resolutie gaat immers niet over preventie. De indieners van het voorstel van resolutie erkennen trouwens dat er inzake preventie al heel wat werk wordt verzet.

Ze weet dat er in veel scholen al heel wat gedaan wordt. Dat geldt echter niet voor alle scholen. Daarom pleiten de indieners voor een structurele aanpak. De verwijzing naar de topsportscholen heeft te maken met het feit dat de indieners de situatie van de tienerzwangerschappen zeker even belangrijk vinden.

De heer *Wim Wienen* stelt vast dat er al aan preventie gedaan wordt, maar blijkbaar volstaat dat niet. Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* repliceert dat er ook meisjes van zeventien zijn die zwanger willen worden. De heer *Wim Wienen* veronderstelt dat dit niet geldt voor alle 1321 meisjes in de leeftijdscategorie van tien tot negentien jaar die in 2009 zwanger geworden zijn. Bovendien wilden sommige meisjes misschien wel zwanger worden, maar hebben ze de gevolgen daarvan onvoldoende ingeschat. Meisjes van pakweg veertien jaar beseffen nog niet ten volle welke engagementen de opvoeding van een kind impliceert en welke gevolgen dit heeft voor de school- en de beroepsloopbaan. Daarom lijkt het hem nuttig om dit amendement aan te houden en de aandacht voor preventie te verhogen en eventueel aan te passen.

Hij stelt vast dat mevrouw Celis en mevrouw Pehlivan van oordeel zijn dat het probleem niet kan worden opgelost met een resolutie. Dat vindt hij een zwakke argumentatie. Deze redenering kan worden gevolgd voor alle resoluties. Een voorstel van resolutie dient alleen om aan de regering de aanbevelingen te doen die het parlement nuttig acht. Alleen met het regelgevend werk kan men de zaken concreet aanpakken. Tienerzwangerschappen vormen een schrijnend probleem. Dat is ook gebleken uit het televisieprogramma dat onlangs werd uitgezonden. Hij is het niet eens met de meerderheid dat de bestaande preventie en begeleiding voldoende zijn. Daarom blijft zijn fractie dit voorstel van resolutie genegen, ook al wenst Open Vld het amendement van Vlaams Belang niet te steunen.

Mevrouw *Vera Celis* verwijst naar de opmerking van mevrouw Vanderpoorten dat men als zwanger meisje maar in een school moet zitten waar die omkadering niet bestaat. Mevrouw Celis kan zich dat moeilijk voorstellen. Elke school is verbonden aan een CLB en elke school heeft vakoverschrijdende eindtermen. De eindtermen houden ook rekening met het feit dat sommige jongeren gepland zwanger worden en met het feit dat jongeren vooral aan elkaar advies vragen, wat in een dergelijk geval meestal niet volstaat. Als er inderdaad scholen zouden zijn waar zwangere meisjes aan hun lot worden overgelaten, dan zou ze daarover graag meer details kennen. Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* vraagt zich af waarom men de begeleiding van topsporters niet ook van de individuele school laat afhangen.

Mevrouw *Kathleen Helsen* merkt op dat mevrouw Vanderpoorten in de commissie altijd pleit voor een groot vertrouwen in scholen en voor het versterken van de autonomie van de scholen. In deze specifieke situatie gaat ze er echter vanuit dat men de scholen niet autonoom kan laten optreden en wil ze een afzonderlijk statuut uitwerken. Het zorgbeleid wordt niet in alle scholen op dezelfde manier uitgebouwd. Er zijn echter onvoldoende elementen om aan te tonen dat scholen hun verantwoordelijkheid op dat vlak niet nemen. Zij stelt voor om te geloven in de kracht van de scholen. Indien een school daarbij extra

hulp nodig heeft, kan ze nog altijd ondersteuning vragen van het CLB. Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* veronderstelt dat het niet de bedoeling is het debat over de autonomie van de scholen nu opnieuw te voeren. Ze vindt trouwens niet dat ze een grote pleitbezorger is van de autonomie van de scholen. Ze zou dat wel willen zijn, maar ze denkt dat het beleidsvoerend vermogen van de scholen daarvoor op dit ogenblik onvoldoende groot is. In de discussie over de middelen voor het kleuteronderwijs denkt ze trouwens dat sommige scholen in de fout gaan door hun autonomie onvoldoende te gebruiken. Mevrouw *Kathleen Helsen* betwijfelt of men de autonomie van de scholen kan versterken door alles van overheidswege te regelen. Dan kan men beter investeren in het versterken van het beleidsvoerend vermogen. Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* suggereert dat de meerderheid een initiatief in die zin zou indienen.

Mevrouw *Kathleen Deckx* is het ermee eens dat het gaat om een belangrijke thematiek. De heer Wienen heeft het altijd over een probleem. Zij betwijfelt of men dit zo dramatisch moet voorstellen. Ze is het eens met mevrouw Helsen en mevrouw Celis dat er in de scholen veel aandacht is voor tienerzwangerschappen, niet alleen voor de toekomstige moeders, maar ook voor de toekomstige vaders en hun ouders. De rol van die ouders is immers heel belangrijk. Soms kunnen de jonge moeders hun baby's meenemen naar school. De opvang van het jonge kind behoort evenwel tot de kinderopvang. Ze betwijfelt of dat allemaal op school moet worden geregeld.

Mevrouw *Fatma Pehlivan* merkt op dat ze niet gezegd heeft dat het geen nut heeft om voorstellen van resolutie in te dienen. Resoluties kunnen immers problemen aankaarten en een oproep richten tot de regering. In dit geval zal het probleem echter niet opgelost raken met een resolutie omdat er in de praktijk andere middelen gebruikt worden. Er wordt vooral gewerkt op het niveau van de school, in samenwerking met ouders en CLB.

De heer *Boudewijn Bouckaert, voorzitter*, meent dat dit geen goed argument is om tegen een resolutie te zijn. Een resolutie drukt de wil van het parlement uit en geeft een aanbeveling aan de regering. De regering gaat na of ze daarmee iets kan doen. Het valt onder de politieke controle van het parlement om na te gaan in welke mate de regering de resolutie opvolgt. Het argument van mevrouw Pehlivan is dus geen reden om tegen deze resolutie te stemmen.

Hij vindt dit voorstel van resolutie niet betuttelend. De tekst laat aan de regering de nodige ruimte. De regering hoeft niet noodzakelijk regulerend of betuttelend op te treden. Ze kan ook faciliterend optreden of 'good practices' aanreiken. Hij vindt dat er ook argumenten zijn voor het amendement van het Vlaams Belang. De beste leeftijd voor een vrouw om kinderen te krijgen is zestien of zeventien jaar, althans op biologisch vlak. Op sociaal-cultureel vlak is dat echter zeker niet het geval. Het is dus niet gewenst dat meisjes zo jong al kinderen krijgen. Daarom heeft hij ook geen bezwaren tegen het amendement van het Vlaams Belang.

Hij heeft over dit voorstel van resolutie gesproken met de heer Van Mechelen, een van de indieners. Deze vertelde hem dat bepaalde katholieke scholen zich nog steeds eerder repressief opstellen tegenover tienerzwangerschappen. Het kan dus geen kwaad om die houding bij te sturen met een aanbeveling van de Vlaamse overheid.

3. Stemming

De amendementen nr. 1 en 2 worden verworpen met 10 stemmen tegen 4.

Het voorstel van decreet betreffende een integrale en betere aanpak om de combinatie tussen school en (tiener)zwangerschap of de zorg voor een kind mogelijk te maken, wordt verworpen met 8 stemmen tegen 6.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Kathleen DECKX,
verslaggever